

Šoli, mladini

in učiteljstvu!

Slovenski učitelj

***Glasilo jugoslovanskega
krščanskega učiteljstva***

Urednik F. Fabinc

Vsebina:

Na univerzo! F. Fabinc	81
Mladina v pubertetni dobi. (Konec.) R. Pečjak	83
Opazke k novemu ljudskošolskemu zakonu. F. Fabinc	87
Delo v luči krščanstva. Dr. Martin Mikulka	91
Pouk slabonadarjenih otrok. (Dalje.) Anica Lebar	94
Vseučiliški komisiji v Ljubljani!	96
Kultura in književnost	97
Zapiski	101
Društvena in stanovska kronika	104

Leto XX.

1919

Štev. 4.

Naredba celokupne deželne vlade za Slovenijo

o začasni ureditvi službenih prejemkov in pokojnin učiteljev in učiteljic na javnih ljudskih in meščanskih šolah, zavodih za gluhonemce in za slepce ter na otroških vrtcih, nadalje o začasni ureditvi preskrbnin učiteljskih vdov in sirot na ozemlju deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani. (Dalje.)

IV. Službeni prejemki otroških vrtaric in učiteljic za ženska ročna dela.

§ 13.

Učiteljice za ženska ročna dela na javnih ljudskih in meščanskih šolah in otroške vrtarice na državnih otroških vrtcih, ki niso v zvezi z državnimi učiteljski, služijo deset let provizorno in prejemajo za službeno dobo do petih let nagrado letnih 1200 K, za dobo od šestih let do desetih let nagrado letnih 1400 K.

Potem postanejo stalne, se pomaknejo v V. plačilni razred (glej § 1.) in napredujejo po nastopni razpredelnici:

Stopnja	Plača	Aktivitetna doklada v krajih			Službovanje v posameznih stopnjah
		z več nego 80.000 prebivalci	z manj nego 80.000 prebivalci	z manj nego 40.000 prebivalci	
	v kronah				
V. razred	1600	576	504	432	4 leta
V. razred	1800	576	504	432	4 leta
V. razred	2000	576	504	432	4 leta
IV. razred	2200	768	672	576	4 leta
IV. razred	2400	768	672	576	3 leta
IV. razred	2600	768	672	576	3 leta
IV. razred	2800	768	672	576	3 leta

Voditeljice otroških vrtcev prejemajo opravilno doklado letnih 150 K.

Te določbe veljajo tudi za otroške vrtarice in voditeljice občinskih otroških vrtcev, ako je državna naučna uprava na prošnjo občine prevzela plačevanje službenih prejemkov.

Pri uvrščanju otroških vrtaric v činovne razrede in plačilne stopnje se vštevja doba, v kateri so služile na prejšnjih deželnih, občinskih ali na otroških vrtcih družbe sv. Cirila in Metoda. Okrajni šolski svet določa, na katerih šolah morajo učiteljice za ženska ročna dela opravljati ta pouk razen na oni šoli, na kateri so nastavljene.

Višji šolski svet v Ljubljani pa določa v vsakem primeru posebe ali pa normativno potnino za potovalne učitelje ročnih del.

V. Vpokožitev učnega osebja. Pokojnine.

§ 14.

Učitelj se vpokoži, ako se je preveč postaral, ali ako zaradi težkih telesnih ali duševnih hib ali drugih ozira vrednih razmer ni več sposoben opravljati svojih dolžnosti.

Vpokožitev se izreče ali na prošnjo ali pa uradoma.

Učiteljem, ki so dovršili 37. leto službene dobe in 35. leto po usposobljenostni preizkušnji, ni treba dokazovati nesposobnosti za šolsko službo, ako prosijo za vpokožitev.

§ 15.

Kdor se prostovoljno odpove službi ali jo samolastno popusti, izgubi pravico do pokojnine.

§ 16.

Pokojnina se računa po letni plači in službeni dobi vpokoženčevi.

SLOVENSKI UČITELJ

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA KRŠČANSKEGA UČITELJSTVA

LETO XX.

LJUBLJANA, 15. aprila 1919.

ŠTEV. 4.

Na univerzo!

F. Fabinc.

V zadnji številki sem se bavil z začasno in nujno potrebno reformo učiteljskega. Dokazal sem, da rabi učiteljstvo večje naobrazbe s stališča materijelnega znanja, da pa govorijo v prilog temu tudi popolnoma idealni momenti. Brezplodno delo bi bilo, če bi danes iskal vse one tajne sile, ki so preprečevale, da bi se bilo učiteljstvo kot organska celota dvignilo na višjo stopnjo. Če je posameznik dosegel veljavnejše in družabno uglednejše mesto, je to dosegel le vsled posebnih okoliščin ali individualne pridnosti in sposobnosti. Navadno pa se je tak parveni ločil od lastnega stanu in je le prerad pozabil na pripadništvo k tistemu organizmu, iz katerega je izšel. Nam pa se gre za celoto, za vse. Ves stan, vse učiteljstvo in ne samo učitelja moramo duševno in s tem npravno povzdigniti. Gmotno vprašanje in naobrazba morata iti vzporedno. Ne enega in ne drugega ne smemo spustiti izpred oči. Uspeh bi bil le polovičen, če bi se takozvano učiteljsko vprašanje rešilo enostransko in ne v obeh označenih smereh. Pri reševanju gmotnega učiteljskega stanja se je pokazalo v kričeči luči, da se ima učiteljstvo boriti s silnimi predsodki družbe, ki vidi v učitelju še vedno figuro, ki jo je osmešil šaljivec v humorističnem listu, ovekovečil v beletristiki romanopisec ali dramatik in jo je prenesel na oder igralec v obliki karikature. In vendar je bila to premnogokrat konvencionalna laž, kakor bi rekel žid Maks Nordau. Bilo pa je vendar zlo in če tudi krivično, je vendar uničilo socialno pozicijo učiteljstva, podiralo tla, na katerih bi moralo stati družabno veljavno učiteljstvo. Zato je potreba novih tal in nove zgradbe, če hočemo, da postane učiteljstvo v celoti avtoriteta in socialna sila, ki naj poseže v vzgojo narodovo ne samo kot izvrševalec predpisov te ali one šolske oblasti, ampak vsled svoje npravne in umske popolnosti. Predpisi in paragrafi ne bodo rešili učiteljskega stanu in tudi ne našega naroda, ta sila more zrasti le iz globoke notranosti posameznika, ki tvori celico velikega organizma. Popolnost in dovršenost posameznika je pogoj harmonične in avtoritativne celote. Naš stanovski cilj je določen, treba je še pota in sredstev, da ga dosežemo. Vse duševne sile narodove se danes osredotočujejo na vseučilišču. Alma mater je hram učenosti in znanosti, odkoder tečejo žile po vsem narodnem telesu kakor iz skupnega osrčja. To je pri vseh narodih in tako bo tudi pri nas. Učitelju je bil dostop na univerzo zabranjen. Družba je izvrševala veliko krivico nad stanom, ki bi moral tvoriti zvezo med ljudstvom in najvišjim zavodom znanosti. Že to je dokaz

nedemokratskega in kastovskega stališča umirajoče družbe, da je zaprla učitelju vrata vseučilišča. Govorili so in sanjali o popularizaciji vede in znanosti, zamašili pa so vir onemu, ki bi jo odvajal med najširše ljudske sloje. Zato si mora priboriti učiteljstvo kot stan pot do onega mesta, kjer se razpravlja o najvišjih dobrinah in vrednotah človeštva. To hočemo s stališča življenjskih pogojev našega stanu, hočemo pa tudi s stališča kulturnega napredovanja našega naroda ter namena in zahtev znanosti same. Nikakor ne precenjujemo umskega razbistrenja, da bi podcenjevali нравne sile človeka, ki tvorijo podlago prvemu, toda opozarjamo samo na katoliško duhovščino, ki bi nikdar ne imela v družbi onega pomena in vpliva, če bi ne stala tudi na vrhu današnje naobrazbe. Nasprotno primere vidimo v duhovščini drugih veroizpovedi. Ljubljana dobi v doglednem času lastno univerzo. Kolikor doznamo, je že tudi vseučiliška komisija poučena o težnjah učiteljstva, če pa še ni, je dolžnost učiteljstva, da pravočasno stavi svoje zahteve. Predvsem moramo preprečiti, da bi se razumelo pod učiteljevo visokošolsko naobrazbo prirejanje kakih poljudno-znanstvenih predavanj po zgledu dunajske »Uranije« ali kaj sličnega. Filozofska fakulteta mora biti absolventu učiteljišča odprta v popolnem obsegu. Ustanovi naj se stolica za znanstveno pedagogiko in vseh njenih pomožnih ved in sicer v takem obsegu, da traja študij osem semestrov, kakor je običaj na drugih fakultetah. Učitelj mora po svojem študiju pridobiti materijelno znanje in znanstveno metodo v tisti meri, kolikor more to sploh podati današnja najvišja šolska naprava. Ali naj je učitelj primoran, da dovrši visoko šolo? Gotovo! Nikdar in nikoli se mu tega ne sme zabraniti. Uverjen sem namreč, da bi se večina iz lastnega nagiba odločila za to, če bi koga ravno krušno vprašanje ne sililo, da nastopi službo že po dovrstitvi učiteljišča. Vsekakor pa bi absolventi vseučilišča imeli prednost pri vodilnih šolskih mestih, kar bi bilo zakonito zajamčiti. Ali naj se strašimo pred proletarizacijo inteligence? Idealni smo dovolj, da upamo, da po tej prehodni dobi zopet nastopi čas, ko bo družba lahko zasigurala posamezniku one predpogoje, ki so potrebni za življenjski obstoj. Ali imamo v naši državi lastnih moči, ki bi vodile zlasti visokošolsko pedagoško naobrazbo? Poznamo nekaj mož, ki bi se gotovo lahko posvetili tej stroki že v prvem času, marsikdo pa bi se temu posvetil, če bi znal, da se ga potrebuje. Ako bi pa nastale zapreke v tem oziru, potem bi bilo pač še bolje počakati nekaj, kakor pa dobiti stolico po vzorcu kake južnoameriške univerze. Vztrajati pa moramo na tem, da se učiteljstvu ta pravica zakonito zajamči, če bi imelo prej priti do uza-konitve. Zahtevo po vseučiliški naobrazbi mora prevzeti slednji učitelj v svojo notranjost in jo hraniti kot svojo življenjsko zahtevo. Navzdol ne gremo več, ampak samo navzgor v kraljestvo duševnega sveta, v tvornico idej in misli, ki so temelj človeškega življenja, a mu tudi načrtavajo pot in določajo cilj. Samo v tem hrepenenju in v doseganju tega smotra je zmaga učiteljskega stanu, vse drugo bi bilo v prid učitelju, v korist posamezniku, kar bi bilo zopet le životarenje celote. Lepa, močna in popolna celota pa mora biti učitelju najvišje.

Mladina v pubertetni dobi.

R. Pečjak.

(Konec.)

Eno najbolj perečih in težkih vprašanj, ki sili z vedno večjo civilizacijo nujno k poglobljenju in rešitvi, je seksualna pedagogika. Vsi vemo, da tu nekaj ni prav in da način sedanje seksualne vzgoje ne zadostuje več današnjim razmeram, vsi vemo, koliko mladine v teh letih fizično in psihično propade in da je to vedno hujše. Kljub temu zatisnemo raje oči, ali pa dajemo mladini starih cukrčkov — dobrih naukov in vse je — dobro. Poseči pa bomo morali tudi tukaj globlje prej ali slej, postaviti si nove temelje, diametralno nasprotne sedanjim.

Predvsem je najhujše to, da se spolni nagon ne razvija naravnim potom, ampak predčasno in umetno. Je res, da je mladina ravno v pubertetni dobi že po naravi najbolj erotična, da se hipno in strastno zaljubi, toda to pa še ni seksualna zrelost, kajti narava sama brzda in kroti spolne strasti z neznanim strahom in nežnostjo in jih nadomesti z nekim fantastično-poetičnim uživanjem. Večina mladine dela v teh letih verze, ali pa si da na kak drug podoben način duška svojemu bogatemu erotičnemu čuvstvovanju. Tudi praktično se porodi v mladini neki neznan strah pred drugim spolom, ki jo varuje pred predčasnim spolnim uživanjem. Kako velika vzgojiteljica je tukaj narava! Je pa za mladino drugje velika nevarnost — njena okolica, slab zgled, pa najsi bo že slaba družba, knjige ali kaj podobnega. Treba je samo koraka, da izgine tista psihična nežnost in strah in se s tem umetno potencira spolni nagon. Bujna je v teh letih v otroku fantazija, ki ne pozna nikakih mej in je vladarica v človeku, ki pa še nima trdne realne podlage in si želi vedno izhodišč — izkušenj. Tudi in še posebno slab zgled, ki je radi nepoznanja stvari mikav, ji da izhodišče — vsebine, kateremu pa pomagajo še iznajdljive spolne strasti, ki si zaželijo spočetka navidezno le malo in na vse mogoče načine utemeljeno, katerih cilj je pa vedno popolna in takojšnja nadvlada nad ostalimi psihičnimi in fizičnimi zmožnostmi. Prične se med njimi na eni in voljo in razumom na drugi strani velikanski boj, kateremu daje inicijativo vest, dokler tudi ta ne omaga in več ali manj ne utihne pred grešno navado. Ne morejo se več prosto in naravno razvijati čustva, razum, spomin, volja etc., ker se je nenaravno in predčasno razvil spolni nagon, ki je dosegel popolno samostojnost in absorbiral zato človeku vse njegove fizične in psihične moči, kar bi se po naravnem razvoju ne zgodilo. In najhujše je to, da se umetno vzbujene spolne strasti nikdar ne zadovoljijo, ampak teže vedno k novemu, nemoralnejšemu uživanju, v kar jim pomaga fantazija. Harmonija v človeku je zrušena, volja in razum sta prešibka, da bi brzdale to velikansko premoč. Ker pa človeški razum mora perspektivno delovati in si mora ustvariti etične zakone svojemu življenju, si jih napravi v tej elipsi. V tem štadiju je mladina nravno že popolnoma propala, ker mora odobravati njen enostranski razum slaba dejanja.

Tolstoj piše v svoji knjigi »Kreuzerjeva sonata«: »Še nisem poznal ženske, toda kakor vsi nesrečni otroci našega stanu, nisem bil tudi jaz več nedolžen. Že dve leti je od tega, odkar sem bil pohujšan od dečkov in že me je mučila misel — ne na kako določeno žensko, ampak na predstavo ženske kot nekaj sladkega — ene ženske, vsake ženske, ženske nagote. Tudi moji samotni trenotki niso bili brez madežev, jaz sem se mučil, kakor ste se mučili tdi vi in 99⁰/₀ vseh učencev. Bil sem začuden, trpel sem, molil in padel zopet.«

Razen psihičnih pa imamo tudi fizične vzroke, ki vzbujajo predčasno spolnost in so ravno tako važni kot prvi: premalo gibanja in delo, preveliko sedenje, posebno še na mehkih stoli, prevolna obleka in postelja, preobila ali pa napačna hrana, ki ima v sebi preveč maščobe, razne bolezni etc. Dokler ne odpomoremo tukaj, ne bomo imeli pravih uspehov v seksualni vzgoji. Drastično pravi Tolstoj v »Kreuzerjevi sonati«: »Naša razdražljiva in preobila hrana pri popolnem fizičnem brezdrlju ni nič drugega, kakor sistematično draženje spolnosti. Mladi ljudje našega stanu se preživljajo kakor plemenski biki.« Vse to spada v seksualno higijeno, katere pa pri nas skoro ne poznamo. Dolžnost naših zdravnikov je, da dajo potom predavanj in knjig poljudna in potrebna navodila — one fiziološke meje, v katerih se lahko brzda spolne strasti. Predvsem je potreba naglašati tudi potrebo fizičnega dela, ker z njim se ublažijo preobile moči v človeku.

Staviti si moramo vprašanje: Kako bomo ohranili mladino miselno nedolžno takrat, ko ji ni mogoče ničesar več prikrivati, ker tukaj leži prvi in najgloblji vzrok vsej poznejši dejanski nenravnosti. Če je fantazija nemoralna, tudi mladina ni več nedolžna. Volja je dostikrat dovolj močna, da se upre dejanski nemoralnosti, pred fantazijo pa v veliki večini klone. Marie Madeleine piše o tem lepo v svoji knjigi: »An der Liebe Narrenseil«: »Weißt du mein Freund, das lasterhafte Märchen, das bin ich! In meiner Phantasie bin ich eine Dirne! In meiner Phantasie ist nicht eine Stelle an mir, die nicht ein brennender Mund geküßt hat! In meiner Phantasie gibt es kein Laster, das ich nicht ausgekostet bis zur Hefe. Und in Wirklichkeit — — —! Aber man hat noch nicht einmal meine Fingerspitzen geküßt. Aber es gibt nichts auf der Welt, das unberührt ist als ich. Ich habe nichts begangen als Gedankensünden! Die Gedankensünden, die das Schlimmste sind, weil sie nur zerstören und nicht schaffen — ...«

Cerkev pozna nevarnost miselne nemoralnosti, zato uči s tako konskventnostjo, da je vsaka prostovoljna nemoralna misel smrtni greh. Ker pa seksualnih misli ne moremo zatreti, jim moramo dati drugo smer: postati morajo tudi lepe, moralne. Poglobiti moramo predvsem tisti naravni psihični strah in nežnost, ki daje seksualnim strastem neko svetost, vse naše mišljenje moramo prenoviti, poglobiti, da bo tisto, kar danes v veliki večini smatramo za grdo, postalo lepo. Je vendar največji in najlepši čudež v naravi postanek novega bitja in stvarstva — nove duše. Seveda pa zahteva to že globoke umstvene izobrazbe in nepokvarjenega, naravnega estetičnega čuvstvovanja vsem slojem, ker drugače postane

— banalno. Znano je, da je ravno od najlepšega samo korak k banalnemu. Jasno nam je, da je treba tukaj močnega ozadja: poglobljenja v postajanje in umiranje: v naravi, etične lepote in vrednosti človeškega rojstva za mater in otroka, ki mora biti najvišji cilj spolnosti in mora popolnoma prevladovati. Če bomo vzgojili mladino tako, pa ji bomo vcepili nehote stud nad golim, predčasnim in umetnim spolnim uživanjem, ker bo prevladoval duh nad zgolj fizičnim uživanjem. Je sicer ta vzgoja težka, a to še ne izključuje njene nujnosti in potrebe. Koncentrirati bomo morali tukaj vse duševne sile, za dosego skupnega cilja. Kako klasično lepo je n. pr. opisal pisatelj Finžgar v svoji črtici »Daj nam danes naš vsakdanji kruh« dogodek, ko je krava »storila«. Koliko ljubezni je v nas vzbudil do novorojenega telička in izmučene kravice. Gledan v tej luči, nas le moralno dviga. In če pove mati otroku, da ga je nosila že dolgo, preden je prišel na svet, pod svojim srcem, kako ga je ljubila že takrat in poslušala udarce njegovega srca pod svojim srcem, kaj je ne bo tudi otrok bolj ljubil.

Za te razlage pa je potreba časa in pri tem nam pomaga — narava. Otroku bo zahteval samo to, kar lahko čuvstveno in umstveno prebavi: s početka le malo in potem vedno več. Pameten vzgojitelj pa bo gradil v tem času v otroku tisto veliko harmonično ozadje, ki ga bo spremljalo vse življenje: duševno ljubezen in strah pred nemoralnim dejanjem, ki je samemu sebi namen in nima višjega cilja. To pa bo tudi trdna podlaga za fantovsko in dekliško življenje. Fant in dekle, ki se resnično ljubita, nista nemoralna, ker si zadovolita spolne strasti v duševni ljubezni. To je eno največjih moralnih sredstev. Boj moramo napovedati predvsem zgolj fizičnemu spolnemu uživanju, ki se je tako razpaslo in najde povsod dosti priložnosti. Zakaj pa je kmečka mladina nravno močnejša? Eden izmed vzrokov bo tudi ta, da je že v mladosti poučena več ali manj iz narave o seksualnih vprašanjih, v katero so vedno višji cilji.

Kako pa vzgajamo mladino seksualno sedaj? Otroku se prikriva, kolikor časa se more, dokler ne zagleda naenkrat in v najgrši luči golo spolnost. Rodi se spoznanje: Mati je lagala. Zakaj? Ker je grdo. Tisti hip je popolnoma pretrgana zveza med etično lepoto njegovega rojstva in spolnostjo. Otroku vidi le to slednje, ki ni v nikaki zvezi z višjimi etičnimi čustvi (ker mu ni nihče pravih vzgojil), strasti se oglašajo, otrok vsaj miselno ni več nedolžen.

Kdo pa naj pouči otroka o seksualnih vprašanjih? V zgodnji mladosti ravno starši po individualni potrebi. Niso namreč vsi otroci enako razviti, zato bi skupna vzgoja škodovala, ki bi se tudi razblinila, ker bi ji manjkalo notranje resnične ljubezni in nežnosti, ki jo dajo lahko samo stariši. Ko pa so enkrat intelektualne in npravne zmožnosti učenca tako razvite, da lahko z razumom sledi anatomske-psihološkemu pouku, nadaljuje to delo lahko tudi šola ali drugi vzgojitelji. Indirektno (pouk o naravi) pa lahko vpliva vedno in tako pomaga staršem.

Mladina naj pa ne bo samo fizično, ampak tudi miselno vedno zaposlena, da se njene prilične zmožnosti vedno bolj koncentrirajo in napredujejo v etiki in estetiki. Tudi tukaj veljajo besede: Kdor ne napreduje, nazaduje, neke mirujoče stopnje ni. Ne gre tukaj za škodo časa, ampak za obrabo нравnih moči. Tudi stroj zarjavi, ako počiva. Posebno važen je prosti čas, kjer je treba že gotove miselne samostojnosti in konsolidiranih moči. Predvsem pa je treba javnega, skupnega foruma, ki bi dajal duševno inicijativo. Na mestu bi bile tukaj zopet ljudske akademije, ki bi morale skrbeti tudi za gledališke predstave, ki so zelo važne pri vzgoji fantazije in mladino za dalj časa zaposlijo, dalje za čitalnice, knjižnice, proste razgovore o vseh važnejših vprašanjih, ki bi budili v mladini zanimanje etc.

Tudi ni dobro, da mladino preveč po spolu ločimo, najsibo že v šoli ali izven nje. Takrat ko še mirujejo spolne strasti, se najlažje vzgoji mladino tako, da bo spoznala tudi pozneje, da ne druží moškega in ženske samo spolnost. Na ta način bomo tudi socialno dvignili ženo. Narava sama je obdarila dečke kakor tudi deklice le z enostranskimi darovi, ki pridejo le v skupnosti do prave harmonije. Nežnejša, tenkočutnejša in komplicirana narava deklic ublaži prevelike moči dečkov, ki se hočejo izživeti v surovosti. Nasprotno pa napravijo samostojnejši in razumnejši dečki velikopoteznejše deklice. Pride do harmonije čuvstev in razuma, ki je neobhodno potrebna, da otrok нравno ne pade, da zna brzdati, če je treba čuvstva in razum. Popolnoma zgrešeno je, če se ločijo dečki in deklice v nežni mladosti pri igri ali v šoli, pozneje pa jim dovolimo, ali jih še celo silimo skupaj pri — plesu. Na Danskem, Finskem, v Švici in na Angleškem je čimdalje več skupnih šol, na Norveškem pa so ta sistem vpeljali za državne šole. (Šolski zakon 1986.)

Seksualna vprašanja bo morala rešiti velikopotežno socialna pedagogika s pomočjo države ali drugih javnih naprav. Razume se, da ne moremo začeti pri otroku tako dolgo, dokler niso dani potrebni predpogoji: izobraziti нравna čuvstva in mišljenje ljudstva tako, da bo znalo ločiti, katera so lepa in katera niso lepa in prva pospeševati — odpraviti slabe zgledе. V to pa je potrebna že velikopotezna organizacija, ki jo naj vodi država, ker le potem bodo dobile ideje potrebno avtoriteto in moč in prešle v ljudstvo. Omenil sem že važnost seksualne higijene, katero nalogo morajo prevzeti zdravniki. Filozofi, psihologi, naravoslovci in pisatelji pa naj etično in estetično dvigajo ljudstvo. Drugi narodi imajo že bogato seksualno literaturo, pri nas pa je ne poznamo.¹ Odpravi naj se vse, kar miselno in dejansko oskrunja mladino. Naša deželna vlada je odpravila tolerančne hiše, kjer se je na najgrši način oskrnjevalo vse, kar je najsvetejšega v človeku in ki so bile v miselno pohujšanje še naši mladini po deželi, ki je že vedela, kaj se tam godi. Zatrei

¹ Resnica! Na zadnjem taboru »Svete vojske« je zahteval zastopnik dijaštva izdajo knjižice o tem predmetu. Op. ured.

se mora tudi tajna prostitucija, zato mora država podpreti ljudi gmotno, da se lahko mlajši poročijo. Zapro naj se kinogledališča in prepovedo operetne predstave, katerih namen je skoro vedno, predati se strastem in lahkemu, vsebinsko-praznemu erotičnemu čuvstvovanju, ki ubija v mladem človeku voljo in razum in vsak zmisel za resnično ljubezen in umetnost. Njihova vsebina je skoro vedno — seksualna prenasičenost. Najstrožje se naj kontrolira razprodaja razglednic, fotografij in drugih enakih slik, ki so vse kaj drugega, kakor umetnost in ki krožijo kakor kuga med našim ljudstvom. Kjer se je nekdanj belil nad javorjevo mizo z rožami ovenčan križ, se smeje sedaj večkrat nate s stenskega koledarja pol naga ženska. Lepi narodni ornamenti so zamenjani po večini z različno kričečo robo, ki razblinja čuvstva in ruši duševno zbranost. Kaj je to kultura? Zapleni naj se po knjižnicah vsa šundliteratura, ki ima namen dražiti v človeku čutnost in podžigati tako predčasno spolne strasti. Neizprosni boj moramo napovedati modi. Zahtevajmo od naših deklet ona nežna čuvstva in tenkočutnost, da ne bodo dala oskruniti svojih lepih prsi pogledom pohotnih starcev in nezrele mladine in ne bodo vsakomur na ponudbo, da se naslaja na njih. Ta nežnost je v nepokvarjeni ženski naravi, ki se naj zrcali v preprosti in okusni obleki. Čudno, kako hitro se spozna ženska ravno v obleki. Tudi časopisje se mora cenzurirati, da ne bo nikjer pikantnih in dvoumnihotic. Predvsem pa se naj najstrožje kaznujejo oni, ki dajejo mladini z nemoralnim vedenjem slab zgled. Če kaznuje država tatú, ima še veliko večjo pravico kaznovati onega, ki ne krade samo denar, ampak — duše. Vse, kar pa vzbuja istinito globoko ljubezen, moramo podpirati, pa najsi bo že na odru, sliki, literaturi ali v resničnem življenju in ji dati trdnih etičnih in estetičnih vrednot. Socijalno in gmotno se naj podpre vse stanove, zasigura jim trajno bodočnost, in se naj naj-energičnejše in najradikalnejše prepreči kopičenje bogastva pri posamezniku, da bo sklepala zakon tudi ljubezen, a ne samo denar.

Vzgojiti poedinca npravno močnega, naj bo ena najvažnejših nalog naše mlade države, ker le v tem tiči njena moč. Dvajseto stoletje pa naj bo v vzgoji — stoletje socialne pedagogike. Predpogoji so že dani, velikopoteznih idej pa pojdimo iskat na — vzhod, kjer je socialna ideja — religija.

Opazke k novemu ljudskošolskemu zakonu.

(Recenzija brošurice »Načrt preustrojitve šolstva in narodne vzgoje« po naročilu poverjeništvaz za uk in bogočastje). — F. Fabinc.

Splošno načelo: Narodna vlada in narodno zastopstvo naj stremi, da državni šolski zakon kraljevine SHS postane definitiven še-le po preteku najmanj treh let. Vsi zakoni, naredbe in naprave se morajo preizkusiti v praksi, da šola res izraste iz naroda. Ne smemo vsiljevati, kar

bi bilo tuje našemu plemenu. Uverimo se, če morda ni dana podlaga za enotno narodno šolo v značaju in razmerah celotnega naroda, ker preveliko diferenciranje bi utegnilo škodovati enotnosti vzgoje in pouka. Šola mora kulturno povzdigniti ves narod, ne samo posameznikov, posameznih skupin ali posameznih ljudskih plasti.

Za dobo treh let naj sestavi narodna vlada petčlensko komisijo, ki bo študirala šolske zakone drugih kulturnih držav in njihove najboljše šolske naprave predlagala v preizkušnjo v naši državi.

Po preteku označene dobe naj se predloži državni zakon v stalno potrditev.

Podrobnosti: § 1. Namen šolstva je enotna etična in narodna izobrazba vse narodove mladine. — Splošna etika ima obsežnejšo podlago kakor krščanska ali recimo verska etika in državni zbor utegne sprejeti za okvirno načelo splošno etiko. V svobodni in demokratični državi bi bilo krivično siliti svobodomiselca, da vzgaja svoje otroke v smislu verske etike, ravno tako krivično pa bi bilo, če bi moral katolik, pravoslavni ali mohamedanec vzgajati svoje otroke po načelih splošne etike, če jo smatra najboljše izraženo v verski etiki. Zato se mora sprejeti k § 1. dostavek, da ima vzgojno etiko določiti konkretno v smislu verstva ali proti verstvu šolska občina, okrožni ali pokrajinski zastop. Le na ta način se bo mogoče izogniti konfliktom. Država mora zahtevati etično vzgojo, starši kot lastniki otroka pa naj potem javnih zastopov jasno označijo, kakšna naj bo etična vzgoja. S tem je zajamčena svoboda vseh.

Člen II. § 13. Narodno šolo upravlja šolski upravitelj, ki ga potrdi lahko štiri dobe zaporedoma, vselej pa ob soudeležbi domače učiteljske skupščine. okrajni šolski vodja za dobo 6 let. — Šolo naj vodi šolski vodja, ne pa šolski upravitelj. Upravitelj bi se kvečjemu lahko imenoval sedanjí predsednik krajnega šolskega sveta, ki dejansko upravlja šolo. Šoli načeluje učna oseba, ki mora res prevzeti duševno vodstvo šole, a je tudi odgovorna za dosego učnega smotra v vseh razredih. Voditeljska mesta se razpišejo in oddajo konkurenčnim potom. Pri učiteljskem stanu je malo sredstev, s katerimi bi se vsaj nekoliko priznal trud pridnega učitelja in sedaj naj se vzame še to? Lepa je zahteva, da naj učiteljstvo izbira voditelja, toda vse podere možnost najhujše korupcije in nevarnost, da propade strokovna popolnost šole. Nihče se tudi ne bo posvetil delu, da bi šolo najlepše uredil, če ve, da se ga lahko čez nekaj let nadomesti z drugo osebo.

§ 12. str. 36. Učiteljski zbor narodnih višjih šol sestoji iz odgovornega upravitelja, ki ima naslov višjega upravitelja i. t. d. — Vodja višje narodne šole ima naslov ravnatelja.

Člen III. § 25. Nastavljati na provizorična mesta pri narodnih šolah je pravica okrajnih šolskih svetov, na provizorična mesta pri narodnih višjih šolah pravica višjega šolskega sveta. — Dostaviti je: Stalno sistemizirana mesta se morajo razpisati najkasneje tekom treh mesecev. Ako ni izprašanih prosilcev, je oddati službo provizorično. Po dovršenem izpitu

se učitelj (ica) lahko brez razpisa stalno nastavi na istem službenem mestu, če se to zaprosi.

Člen VI. § 48. Višji šolski svet. — Člani naj bodo: 1. Vsi višji šolski nadzorniki; 1 upravni poročevalec, jurist; 1 zastopnik zdravnikov, ki ga voli zbornica ozir. društvo zdravnikov; 3 zastopniki učiteljstva, voljeni po proporcu, če volijo različne organizacije, da pridejo razna kulturna stališča do zastopstva; 2 zastopnika učiteljstva srednjih narodnih šol; 2 zastopnika cerkve; 1 rektor vseučilišča; 1 zastopnik trgovske in obrtne zbornice; 1 zastopnik varstvenega sodišča; 4 zastopniki staršev (enega volijo župani mest in trgov, tri pa župani podeželskih občin). Predsednika imenuje osrednja vlada. — Osebne zadeve učiteljstva vseh šol ne spadajo pred plenum, ampak v ožji odsek, v katerem so višji šolski nadzorniki, zastopniki učiteljstva in upravni referent pod vodstvom predsednika višjega šol. sveta. Višji šol. svet je avtonomen urad, ki je podrejen naravnost poverjeništvu oziroma ministrstvu za prosveto.

§ 49. Okrajni šolski svet. — Člani naj bodo: Okrajni šolski nadzornik, ki je tudi predsednik; 2 zastopnika učiteljstva, voljena po proporcu, če so različne organizacije; 1 zastopnik cerkve; 1 zastopnik zdravnikov; 1 zastopnik varstvenega sodišča; 2 zastopnika staršev, ki jih volijo župani iz območja okrajnega šolskega sveta. — Osebne zadeve ne spadajo pred plenum, ampak v ožji odsek, v katerem so okrajni šolski nadzornik in zastopniki učiteljstva. Okrajni šolski svet je avtonomen urad in podrejen naravnost višjemu šolskemu svetu.

Členu VI. naj se pridene še § 52, ki naj govori o popularizaciji šolstva. Šolski uradi imajo posebno dolžnost vzbujati v ljudstvu smisel za šolstvo in sploh vzgojo. V ta namen naj izdajajo poljudno pisane brošure ali perijodične časopise. Okrajne in višje šolske nadzornike je oprostiti preobilega pisarniškega dela, zato pa imajo dolžnost, da obvezno v določenem času priredijo poljudno predavanje za starše one šole, ki jo nadzorujejo. Višji šolski nadzornik naj predava staršem na isti šoli vsaj vsakih 6 let, okrajni šolski nadzornik vsako tretje leto, šolski vodja in učiteljstvo pa mora obvezno prirediti vsako leto najmanj 2 roditeljska sestanka.¹ K temu delu je pritegniti tudi drugo inteligenco, ki se zanima za vzgojo in šolo.

Člen VII. § 58. Strokovno pedagoško izobrazbo podeljuje bodočim učiteljem po dovršenem učiteljsku dvoletne pedagoške koedukacijske visoke šole i. t. d. — Glasi naj se: Strokovno pedagoško in znanstveno naobrazbo podeljuje učitelju filozofska fakulteta na visoki šoli, ki ima poseben oddelek za pedagogiko z vsemi pomožnimi vedami. — Ljudsko-šolski učitelj mora biti vez med visoko šolo in širokimi plastmi ljudstva, zato pa potrebuje temeljitejše ali vsaj enake naobrazbe, kakor srednje-šolski učitelj, ker mora voditi ljudsko kulturo in ne samo naobrazbo

¹ Na ta način naj se pritegne ljudstvo k sodelovanju pri šolski vzgoji, ne pa da se uganja demagogija z »ljudskimi« zastopniki po raznih šolskih korporacijah, kjer naj sicer ljudski zastopniki sodelujejo, odločajo pa strokovnjaki.

učencev. Stremiti je, da postane pedagogika središče vzgojne znanosti, ki bo imela svojo posebno fakulteto.

§ 70. (str. 52). Če se hočejo dati namestiti v javni šolski službi učiteljski kandidati, usposobljeni za narodno višjo šolo, ki pet let niso služili na kaki šoli s pravico javnosti, morajo napraviti poseben izpit; pravtako tudi osebe, ki se hočejo posvetiti učiteljevanju na kaki šoli s pravico javnosti, a nimajo usposobljenostnega izpričevala. — Drugi odstavek naj odpade, ker k izpitu se naj pripuščajo le kandidati, ki so dovršili predpisane šole. V nasprotnem slučaju je dana možnost, da pridejo med učiteljstvo manj vredni elementi.

§ 75. Okrajne učiteljske skupščine imajo tudi nalogo, da vsakih 6 let volilnim potom nominirajo terno za okrajnega šolskega vodjo. — Izraz šolski vodja za to mesto ni običajen in tudi neutemeljen. Okrajni šolski nadzornik nikakor ni samo vodja, ampak je tudi nadzornik šole. Sicer je prva lastnost važnejša, toda tudi druga je potrebna. Učitelj ne uživa učne svobode kakor vseučiliški profesor, ampak ima natančno določen učni smoter, ki ga mora doseči, za kar je odgovoren neki oblasti. Žal, da je tudi učitelj človek z vsemi slabostmi in ravno zato rabi končno tudi neko kontrolo, kakor vsakdo. Saj je tudi prvi učenjak za svoja znanstvena dela v veliki meri odgovoren — javnemu nadzorstvu. V slučaju volitve bi bil nadzornik odvisen od učiteljstva, in posledica? Strokovno padanje šolstva, korupcija in demagogija. Službe se naj razpisujejo, pred imenovanjem pa zaslišijo želje učiteljstva. Najboljše kvalificirani prosilec naj mesto dobi, če tudi ni najstarejši. Prednost imajo oni, ki tudi javno delujejo na pedagoško-znanstvenem polju ali so se drugače posebno odlikovali v šolstvu.¹

§ 77. Določa način volitve višjih šol. nadzornikov. — Odpade, ker veljajo tisti razlogi kakor za okrajne šolske nadzornike. Šolska oblast pa naj pred imenovanjem zasliši mnenje učiteljstva. Višji šolski nadzorniki morajo biti iz vrst šolnikov, ki poznajo narodno šolo po lastni praksi in so dovršili študije, ki so predpisane za učitelje narodnih šol. Upoštevati je zlasti one, ki so se v šoli in v javnosti odlikovali na pedagoškem polju.

§ 84. našteva razne naprave in uredbe, ki naj služijo nadaljnji učiteljski izobrazbi. — Odpade, ker zahtevamo popolno visokošolsko izobrazbo v smislu demokratičnih načel in ker je le na ta način mogoče ves narod kulturno povzdigniti ter odpraviti nasprotstvo med preprostim človekom in inteligentom.

Razne naprave, ki jih našteva brošurica za izvenšolsko vzgojo, so več ali manj že vpeljane v raznih mestih in državah ali pa se je vsaj teoretično o njih razpravljalo v pedagoških listih. Ne prinašajo nič novega, a je hvalevredno, ker so podana skupno v pregledni obliki. Uzakonile se najbrž ne bodo naenkrat, ker se bodo lahko uveljavljale naredbenim potom polagoma in po potrebi.

¹ Po preteku treh let naj postane nadzornik definitiven, če se pokaže, da je sposoben.

Delo v luči krščanstva.

Dr. Martin Mikulka. Iz češčine Albin Lajovic.¹

Moderna doba se oborožuje z delom in odrekanjem. Duševno delo se sicer priznava še kot človeka dostojno in najdemo ga tudi v salonu omikanih in močnih, toda telesno delo je že zdavnaj izključeno iz višje družbe, je prispevek nižjih, *minorum gentis*, je znak sužnjev in zasluži odstranitve. Po tem modernem nazoru ravnaajo oni mogotci, ki se izogibljajo svojih delavcev, ki so grobi in surovi napram njim, jih žalijo in izkoriščajo, jih pripravljajo ob uspehe dela, se zgražajo nad tem, da bi jim dali roko, ali da bi odgovorili vljudno na njih pozdrav; po tem modernem nazoru ravnaajo predstojnikovi otroci, kadar zasmehujejo delavstvo, kadar si vežbajo nad njimi čut vladanja, kadar se zaničljivo izražajo o njihovi službi in naporu in ne časte njihovega potu ter žuljevih rok. Kmet in najsibo še tako premožen in naj ima še tako vzorno gospodarstvo, ki si ga je pridobil z lastno pridnostjo, se smatra v človeški družbi še vedno za nekaj manjvrednega, za ratarja in neolikanca, ker je njegov zvesti spremljevalec težko telesno delo. Zato se zadira na podeželane vsak mestni človek, ki izbegava delo in se boji žuljev na roki in najzadnja dekla v mestu, ki ji ni treba telesno težko delati, se čuti visoko nad kmečkim dekletom, ki prvo, glede npravnosti ali sposobnosti največkrat daleč prekaša. Zakaj? Zopet žali težko telesno delo meščansko, povečuje njen odpor in osenčuje sicer idealno življenje na kmetih. Zares čudno, kak vpliv ima beseda »delo«; samoobsebi umevna dolžnost, vsajena slehernemu do srca, je postala dokaz in merilo za naivnost moderne družbe, ki se posmehuje onemu, kar naj bi bila vsebina življenja in kar naj posreduje pozemske dobrote in radosti življenja. Proč z delom in odrekanjem, ti dve stvari ne spadata v program današnjega človeštva!

Se li ne da ta prepad premostiti? Zakaj ne bi smeli poravnati delavcev z modernim naziranjem, zblížati delavca z delodajalcem, kmeta z uradnikom, če gre za blagor in mir človeške družbe? Temu koristimo največ na ta način, da se čimpreje zavemo globokega pomena dela samega, da se poučimo, da zaslužijo ravno delujoči člani človeške družbe naše spoštovanje, zakaj oni so, ki nas s potom svojega obraza hranijo, ki s svojim znojem pojé in bogaté zemljo. Pirenejski velikani, božajoči človeško oko, bogato porastli od temena do pete, hoteč zasnuti se z južnošpansko ravnino, padajo polagoma od severa proti jugu v predolgih hrbtih, ki prehajajo po trdem boju s poslednjimi ostanki visokih gora v mirno gričevje, prehajajoč šele sredi polotoka v širno ravnino. Prepad med delavcem in nedelavcem ne zija nič manj široko in težkega truda bode stalo, preden se strnejo njih nazori o delu.

¹ V čemer se ne strinjam z Mikulko, povem v dodatku.

Ali kje naj iščemo merila, kako presojati delo, odkod izvajamo najpravičnejše pravilo, ki nas bi sililo, da izkažemo delu in trudu zaslu-ženo čast? Moderni nazor o delu sloni na poganstvu, iz čigar zmot nas je rešilo krščanstvo. Kaj je torej bolj naravno, kakor da se obrnemo na cerkveni nauk o tem predmetu, zakaj ravno to mnenje bodi merodajno, če se ima primerjati poganški nazor s krščanskim. Ljudsko mnenje in družabni nazori se menjavajo čez noč, ni torej priporočljivo, da zidamo na le-te občna in trdna pravila in nazore, ki naj bi prepričevali vsakogar, da se jim pokori; ravnotako često nasprotujejo pravilnemu naziranju o delu in naporu različni interesi posameznih stanov, razmere posestnega stanja in nepravilna vzgoja družabnih razredov.

Beseda »delo« ima v latinščini tri izraze: labor, industria in studium. Labor, s katerim je v sorodu labefactus, oslabeled, znači pred-vsem telesno delo, telesni napor, medtem ko industria označuje telesno delo združeno z duševnim naporom, oboje stremeče za gotovim ciljem in uspehom. Studium je hrepenenje doseči uspehe v prvi vrsti z duševnimi silami in znači torej predvsem duševno delo. Ker pa sta delo in trud v človeškem življenju vedno združena s premagovanjem in odrekanjem, ki nasprotujeta človeški volji, ki je k slabemu in hudemu nagnjena, in ker naše početje in naš trud za blagor na zemlji, naš zemeljski cilj, in za kraljestvo božje, naš končni cilj, naletita v življenju večkrat na neuspeh in nesrečo, prištevamo v teh razpravah k delu tudi trpljenje, ki stopa čestokrat kot strašča zapreka v tok našega življenja. Naj omenimo, da imamo tukaj v mislih vse, kar človeka izsiljuje, kar mu daje pravico k življenju in zaradi česar moderna družba naziva tuzemsko življenje rada »boj za življenje«.

Ali je pravilna ta označba? S predstavo o boju spajamo vedno predstavo o nasilstvu, ali vsaj nasilnem nadihu, ki pušča vnemar pravico drugih, ki ne gleda mrtvake bližnjih, ki niti ne vpraša, ali doseza z pravičnimi sredstvi svoje uspehe. Boj zahteva dveh strank, od katerih je ena sovražnik; da bi pa imeli svojega bližnjega za sovražnika, to nam prepo-veduje krščanska morala, posebno tedaj, če je naš blagor zavisen od njih pogube. Da naš trud za življenje ne sme nasprotovati pravičnosti, je samo-obsebi umevno, zato zametamo zgornjo označbo. Nikoli ne smemo priti v ospredje skokoma niti po žalitvah, preganjanjih in potlačitvah bližnjih, niti z lažjo, s krivo prisego, izkoriščanjem bližnjega ali s poškodovanjem njegovega premoženja in blaga — to bi se imenovalo boj z bližnjim; tak boj nosi v sebi protitlak, ki napolni človeško družbo tekom časa s trpkostjo in bolestjo. Po krščanskem naziranju torej ne sme biti življenje boj v tem smislu. Delu, ki ga izpolnjuj, ne išči zapreke v pravičnem ho-tenju bližnjega, nasprotno glej, da ga bližnji podpirajo in priznavajo, in družabni ustroji naj so urejeni tako, da olajšujejo pravičen trud nji-hovih členov.

V tem smislu je človeško življenje v resnici boj, ali v tem boju je nasprotnik njegova lastna narava. Trudečemu se, so njegove lastne na-pake največje zapreke njegovemu napredku, ki korené v pokvarjeni člo-

veški naravi, ki ogroža izid in uspeh dela. Samozatajevanje in odrekanje sta mu tuja, in vendar ni brez njiju napredka, niti gmotnega, niti duševnega. Tudi napake bližnjega napovejo često trudečemu se boj, kadar pritiskajo k tlom in uničujejo to, kar si je pridobil s svojo pridnostjo. Narava sama istotako učinkuje uničujoče na človeško delo z raznimi nesrečami (povodenj, toča, plazovi itd.), ki prilivajo človeku trpkosti in mu kaze veselje do dela. Toda samo vztrajni zmaguje in zмага oni, ki koraka neozirajoč se na strašče pošasti po ravno načrtani poti k cilju, ki zopet in zopet začne, če se mu enkrat ni posrečilo. Če razumemo »boj« prav, potem ga smemo uživati pri pozemskem življenju. V tem smislu ga rabi tudi katoliška cerkev, nazivajoč svoje člane, dokler stopajo po dolini solz, »bojujoča cerkev«.

Življenje vsakega človeka naj je podobno takemu boju; mislimo namreč, da mora biti delo in trud vsebina vsakega življenja brez razlike. »V potu svojega obraza si boš služil svoj kruh,« je rekel Bog Adamu kot začetniku ljudstva, in kakor njegov greh, tako prehaja tudi zakon o delu, ki se je spremenil v kazen za greh, od roda na rod brez razlike in brez nagrade. Zato mora biti naše življenje življenje dela in odrekanja, seveda vsakogar tako, kakršnega zahteva njegov poklic; a kjer tega vsled preobilice že nakopičenih zemskih dobrin ni treba, tam naj se opravljajo dobra dela, spopolnjuje naj se samega sebe in naj se prostovoljno izbere človeški družbi koristen poklic,

Naša doba preživlja največje dogodke, kar jih šteje svetovna zgodovina za časa krščanstva. Moderna kultura razpada v prah in pepel, njene lepe besede, da zveliča svet, so se izkazale za laž in potvare. Take dogodke vedno spremljajo pekoče solze mnogih; kdor more v takih slučajih potolažiti žalostne, kdor vlije v srca balzam upanja v bodočnost in zbudi zaupanje v Stvarnika, ki vidi bedo človeka in jo obrača k dobremu, on je največji dobitnik ljudstva. Take dobe zahtevajo tudi od posameznikov večjega poguma in višjega zanosa, kakor je samo prirojen nagon samoohranitve, da lažje prenašajo trpljenje, za kar nikakor ne zadošča, da se sklicujemo samo na naravne vzroke dela in boli, temveč v nadnaravnosti iščimo luči, v njeni svetlobi presoajmo trpko resničnost. Vsak korak, ki ga storimo, naj je v takih dobah posvečen delu za povzdigo ljudstva, in ta trud bo posebno tedaj na mestu, ko se ljudstvo končno prebudi iz svojih blodenj, ko zahrepeni, da se čimpreje npravno dvigne in posveti. Katoliška cerkev je ustanovljena za učiteljico ljudstva: Pojdite in učite vse narode sveta! Njen nauk pronica vse kakor solčni žarek in budi življenje, kamorkoli pade. Zato povzdiga v tej dobi svoj glas, da uči, tolaži in krepi z nadlogami obtežene misli in s tem namenom so pisane tudi le-te vrstice. Svēt leži na smrtni postelji — positus in ligno — pristopi duhovnik z nadnaravnimi pripomočki, z gorečnostjo najvišjega samozatajevanja, povzdigni ga in mu vcepi zopet ljubezen do življenja. Časni blagor se ne vrne v človeško družbo, če se ne pomladi in ne obnovi njen duh. »Današnja socialna beda ni povzročena po zu-

nanjem nedostatku, temveč po notranjem mišljenju. Dvoje velikih duševnih zli, vsled katerih bolehajo naše družabne razmere, je iskati prvič v nenasitni poželjivosti in hlepenju po bogastvu, drugič v preveliki ljubezni do samega sebe, ki ne dopušča ljubezni do bližnjega. Ta bolezen je okužila bogatine in reveže. Kaj pomaga razdelitev davkov in hranilnic, dokler traja to mišljenje? Proti tej notranji bolezni je svet s svojimi nauki popolnoma brez moči, medtem ko se poslužuje krščanstvo vsega vpliva svojih nauk, da bi obnovilo mišljenje in provedlo notranji preporod človeka.« (Ketteler, Grosse soziale Fragen der Gegenwart, 1848.)

(Dalje.)

Pouk slabonadarjenih otrok.

Anica Lebar.

Petje.

(Dalje.)

Pouk v petju usposobi otroke, da pojo navadne narodne in nabožne pesmi. Petje vežba glas in uho, izobrazuje čustva in zbuja v slabonadarjenih otrokih veselje do skupnega dela. Večina otrok na pomožni šoli nima tolike muzikalične nadarjenosti kakor otroci na ljudski šoli. So pač slabiči v vsem. Vendar muzikalične prireditve naše otroke zelo vesele in navdušijo; tega pa ne povzroči toliko glasba, nego z glasbo združen ritem. Zato je za pomožne šole zelo priporočljiva euričnična telovadba, kakršno opisuje in priporoča belgijski strokovnjak v pomožnem šolstvu dr. Demoor v svoji knjigi »Die anormalen Kinder«. So to telesne vaje, združene z ritmičnimi muzikalnimi komadi. Po dobri vaji izgleda ta telovadba kot nekaj ples, vsaj otrokom se zdi tako.

V splošnem se zmožnost za petje pri naših otrokih pokaže pozneje kot pri normalnih. Vsled slabega duševnega razvoja se ves prekrajalni proces duševnih zmožnosti v telesno delo izvrši le sila počasi. Tudi reprodukcija tonov in njih prevajanje na glasovno mišičevje se vrši zelo počasi.

Največ pevske snovi dá nazorni nauk, katerega navadno na pomožni šoli sklenemo s prikladno pesmico. Pri izbiri pa je treba gledati na to, da je besedilo in melodija otrokom lahko dostopna. Slabe pevce naj učitelj kljub nepravilnemu petju obdrži pri pevskih urah. Včasih se njih nezmožnost pri skupnem petju vendar zboljša. Vsekakor pa pridobe kolikortoliko pri petju, ker se navadijo pravilno dihati in izgovarjati.

Kakor pri drugih predmetih se tudi pri petju združujejo iz vseh razredov otroci enakih zmožnosti v eno skupino. Tu se po možnosti priučijo tudi dvoglasno petje.

Vobče je petje pri naših otrokih zelo priljubljeno; menda zato, ker jim omogoči skromno notranje življenje neposredno izraziti.

Telovadba.

Telovadba je za slabonadarjene otroke posebne važnosti; kajti z duševno slabostjo je pogosto združena tudi telesna. S telovadbo skušamo koristno vplivati na telesni razvoj; množiti moč, krepkost in prožnost telesa; negovati duševno svežost, čut za red, pokorščino in skupno delo, zbujati zaupanje v lastno moč, odločnost in pogum. To vse pa so ravno lastnosti, ki jih našim otrokom tako zelo manjka.

Že prve delovne vaje v pripravljalnem razredu imajo nekaj značaj telovadbe. Medel in vel sedi marsikateri otrok prve dni v šoli. Delovne vaje, pozneje prava telovadba ga nekako oživi. Zgled njegovih gibčnejših součencev ga zdrami, da začne tudi sam sodelovati. To mu napravlja veselje, njegova slabotna energija se dviga. Telovadba pa tudi nemirneže umiri, ker se morajo pokoriti učiteljevim poveljem, ki jih zadržujejo pri njihovih nestalnih kretnjah.

Marsikateri se ne more sam oblačiti in slačiti, ker mu je delo mišic pri zapenjanju, zavezovanju in odpenjanju, odvezovanju pretežavno. Hoja po stopnicah jim dela težave. Imamo dečka, ki je spočetka po rokah in nogah prilezel po stopnicah navzgor, navzdol ga je bilo treba nesti. Po triletni vaji gre že sam navzgor, navzdol mu je še treba podati roko. Dobe se tudi taki, ki se boje prestopiti ali preškočiti črto na tleh, temveč strahoma postavijo nogo čez njo. Zopet drugi tudi po večletni vaji ne morejo izvršiti dveh telovadnih vaj istočasno; ena gotovo izostane. Še težja je orodna telovadba, ki ponajveč popolnoma izostane. Telovadba stane naše otroke mnogo truda in posebno trdne volje; a z vztrajno vajo se mnogo doseže. Seveda, do orlovske spretnosti ne pridejo, ali le v redkih slučajih.

O vzrokih te nerodnosti slabonadarjenih otrok pri telovadbi, o potrebi in koristi telovadnih vaj, ki so enake vrednosti tudi za vajo duševnih sil, govori dr. Demoor (Bruselj) v svoji knjigi »Die anormalen Kinder«. Ta iz lastne izkušnje dokazuje, da je mogoče naše otroke predvsem zainteresirati za telovadbo z euričmičnimi vajami, ki jih je spremljati z močno ritmično glasbo.

Ponajveč je na pomožnih šolah vpeljana takozvana švedska pedagoška gimnastika, katere namen je razvijati otrokovo moč. Tipični slučajji v držanju telesa zahtevajo posebne vaje celokupnega mišičevja, da dosežemo izboljšanje.

Zato je treba trajnih, za vsakega posameznika prikladnih vaj, ki jih dotičnik vsak dan vadi. Te vaje združijo otroke z enakimi hribami v skupino. Do vaje pride vsaka partija mišic; posebne važnosti je gimnastika dihanja. Navadno zdravnik in učitelj določita vaje, ki jih otroci vadijo vsak dan.

Važna je uvrstitev telovadbe med druge predmete. Telovadba naj se ne smatra kot stranski predmet, osobito pri naših otrokih, katerim ne povzroča telesno delo nič manj pazljivosti kot duševno. Napačno je mnenje, da je v telovadni uri možno duševno utrujenost zopet spraviti v ravno-

težje s telesnimi vajami. Najpripravnejši čas za telovadbo je med čitanjem in računstvom.

V pomožnih razredih je telovadba lahko v razredu, ker je število otrok omejeno.

Navadno tudi k telovadbi jemljemo učence enakih zmožnosti, t. j. jih izmenjavamo.

K telovadbi spada tudi kopanje, ki se pod zdravnikovim nadzorstvom vrši vsaj enkrat na teden. Temu sledi telovadba takoj v kopalnici.

Učitelj telovadbe mora poleg metodike telovadbe razumeti tudi njeno higijeno.

Mnogo jako dobrih tozadevnih nasvetov je priobčil prof. dr. Zander v knjižici »Wie sollen schwächliche Knaben u. Mädchen im Turnunterricht behandelt werden?«

Važne so tudi igre. Otroci pomožne šole pogosto niso zmožni raznih otroških iger, ki jih drugi otroci poznajo že zdoma. Vsled svoje neokretnosti so drugim v zasmeh; manjka pa jim tudi zanimanja in veselja za igro, posebno pa še one spretnosti v izpreminjanju in samostojnem izmišljanju svojih iger, kar pri navadnih otrokih lahko vsak dan opazujemo. Vsled tega je treba pri telovadbi vaditi tudi take igre, ki se nam zde čisto vsakdanje, da se naši otroci izven šole med drugimi ne čutijo manjvredne. Koliko težav zapazimo pri metanju žoge, kolike nespretnosti pri »skrivalnici« ali »mačka in miš«!

Pri telovadbi se otroci pokore učiteljevim poveljem, pri tem pa se morajo pokoriti pravilu igre, kar vsi skupno nadzorujejo. To jim dá neko samostojnost, ki jim je tudi jako potrebna. Ko so se otroci igre dobro naučili, stopi učitelj v ozadje, da se otroci samostojno kretajo. Boječe je treba spodbujati, vihrave zadrževati. Pri igri spozna tudi učitelj najboljše svojstva svojih otrok, ker tam se pokažejo, kakršni so v resnici.

(Dalje.)

Vseučiliški komisiji v Ljubljani!

(Na predlog urednika sprejeto pri odborovi seji Slomškove zveze dne 24. marca t. l. in izročeno predsedstvu vseučiliške komisije.)

Učiteljstvo vseh kulturnih držav stremi za tem, da si pribori vstop na univerzo. Tudi slovensko učiteljstvo je uverjeno, da mu bo v naši državi pripoznana ta pravica. Učiteljstvo ne stavi te zahteve samo iz golega hrepenenja po materijalnem znanju in izboljšanju svojega socialnega stališča, ampak v prvi vrsti iz idealnih nagibov, ki naj koristijo celemu našemu narodu. Znanost ni sama sebi namen, temveč naj služi splošni kulturni povzdigi. Tega pa univerza ne bo nikdar dosegla, če bo producirala le državne uradnike in nekaj učenjakov. Med širokimi ljudskimi plastmi more popularizirati vedo le tisti, ki živi v stiku z narodom. To

pa je ljudskošolski učitelj. Že samo vsled tega dejstva je jasno, da se mora dati učitelju vseučiliška naobrazba, ker jo še veliko bolj potrebuje kakor srednješolski učitelj in sicer z narodno kulturnega stališča. Kri- vično in proti duhu demokratične države bi bilo, če bi se odrekla visoko- šolska naobrazba celemu in v demokratični dobi najvažnejšemu stanu. Naše vseučilišče bo dobilo s tem najsolidnejšo podlago v narodu samem. Strokovni razlogi, ki govorijo za učiteljevo vseučiliško naobrazbo, so tako očitni, da jih ni potreba naštevati. Že pred vojno si je učiteljstvo iz- vojevalo v nekaterih državah dostop na univerzo, da omenimo le neka- tere nemške države.

Slomškova zveza se obrača zato na vseučiliško komisijo s prošnjo, da pri svojih razpravah upošteva tozadevne težnje učiteljstva. Predvsem naj se ustanovi na ljubljanski univerzi stolica za pedagogiko z vsemi pomožnimi vedami. Pedagoška stolica naj bo samostojna fakulteta ali pa vsaj popolnoma neodvisen oddelek vseučilišča, kjer se naj znanstveno rešujejo vzgojna vprašanja celega naroda in sploh vse, kar je v zvezi s šolstvom in prosveto. Nikakor se ne zadovoljujemo s kakimi visokoškolskimi tečaji za učiteljstvo, ker hočemo sploh na vse oddelke filozofske fakultete, kjer pa naj se seveda da učiteljstvu prilika, da se akademično naobrazi pred- vsem v svoji stanovski stroki. Učiteljstvo bo storilo vse potrebne korake, da se izvede temeljita reforma učiteljišča, ki naj da zadostno strokovno — srednješolsko naobrazbo, katera naj bo predpogoj za vstop na vseučilišče. Učiteljišče naj poda praktično, vseučilišče pa znanstveno — strokovno na- obrazbo. Učiteljstvo je uverjeno, da ga bo vseučiliška komisija v tej težnji odločno podpirala.

Kultura in književnost.

Franc Ločnikar: **Srca malih.** Založba tiskarne Makso Hrovatin, Ljub- ljana 1918. Pričakoval sem po naslovu, da bo v knjižici polno tistega otroškega, naivnega in brezskrbnega smeha, ki pre- biva le v srcih malih. Je pa razen v dveh ali treh manjših črticah ravno na- sprotno: nič solnca, le trd, heroičen boj mladih junakov proti modi, ki jo je za- krivil očetov ali materin greh — pi- jančevanje, pomanjkanje materinskih čuvstev itd. Mrzel, vsakdanji in brez okrasov kakor to življenje, je tudi slog. Teh mater in otrok, ki trepečejo v naj- večjem strahu pred očetom - pijancem, je še nešteto med našim narodom, zato nam tudi ta snov, dasi že stokrat pre- mleta, da lahko še vedno novih ali vsaj

poglobljenih čuvstev, kar moramo tudi v mladinskem slovstvu brezpogojno za- htevat. Nekatere črtice bodo ugajale, dasi je pisatelj le malo preveč hotel vzgojevati in le malo prerad zabelil posebno konce z moralnimi ocvirki. Umetniško še najbolj zaokrožene in psi- hologično najbolj globoko motivirane so črtice: »Martinek in njegova mati«, »Strženov Janez« in »Zakaj ga ni bi- lo...« »Hribarjev Nande« pa diši pre- več po Kristof Schmidu. Ti dobri, stari in bogati baroni, ki se tako lepo smeh- ljajo in želijo vsem le dobro, ti grajski oskrbniki in čuvaji in različni Nandeti niso naši ljudje in so brez resničnega, notranje analiziranega življenja. Izginejo naj iz naše mladinske literature, ali pa

naj se opišejo resničnejše — po naše. Sicer pa je podal pisatelj o Nandetu tu in tam par dobrih potez. Povest o pridnem Janezku in hudobnem Mihcu nam je podal pisatelj v nekoliko poglobljeni vsebini v črtici, Jankove zgoode in nezgoode! Bi še ugajala, če bi ne bil njen konec tako strašno obrabljen. »Kako je Mohelj rešil svojo čast« je posebno na dejanjih bogata in nam nudi lepo sliko iz življenja v naravi, le škoda, da nam tudi tukaj pokvari nekoliko užitek nauki o časti in poštenju. Moraliziranje trga junaka vedno iz njegove vloge in ga postavlja na — papir, zato ne spada

v literaturo. »Dedkov god« in »Iz vrb in leskovk« sta vsebinsko in tehniško stari stvarci za mlajše otroke.

Psihologično dobro je orisano v knjigi življenje revnega študentka, mizarškega pomočnika in pohabljenca, nad katerimi pa leži ista ledena roka usode. Vsi zmagujejo na verjeten način: študentek s pridnostjo in drugim poklicom, mizarški pomočnik s potrpežljivostjo, pohabljenec z ljubeznijo in smrtjo. Knjižico priporočamo tudi našim staršem, vzgojiteljem in izobraževalnim društvom.

R. Pečjak.

Joso Lakatoš: Jugoslavija u svjetlu statistike. Lastna naklada 1919. Cena 6 K, po pošti 6-50 K, priloga karta Jugoslavije.

»Nemože se ljubiti, što se ne pozna«, je stari hrvaški pregovor, ki ga navaja pisatelj uvodoma, želeč, da nas seznani natančneje z našo novo državo. Razprava obsega 16 velikih strani in je razdeljena na šest poglavij. V prvem »Žiteljstvo

Jugoslavije« govori o prirastku prebivalstva z ozirom na združitev treh jugoslovanskih plemen in navaja tozadevno statistiko. Vpoštevava vse naše za nas nesporno ozemlje tako na severu, zapadu kot vzhodu, kakor tudi koridor, ki nas zveže s čehoslovaško republiko.

Za nas učitelje najzanimivejše številke so pač o pismenosti posameznih krajev. Naj te številke celotoma navedem.

Kraj	Prebivalstva	S.H.S. ‰	Ostal. Slov. ‰	Nem. ‰	Maž. ‰	Italj. ‰	Rom. ‰	Ostalo ‰	‰ Nepis- menih
Črnagora-nova . .	150.000	50	.	.	.	.	.	50	95.0
Črnagora-stara . .	285.000	88	.	.	.	1.7	.	10.3	90.0
Srbija-nova	1,500.000	76.6	6.6	.	.	.	.	16.8	90.0
Bosna-Hercegov. .	1,898.044	96.2	1.5	1.4	0.3	.	.	0.3	88.0
Srbija-stara	2,956.909	93.9	.	0.2	0.06	.	3.0	2.8	73.0
Dalmacija	645.666	95.0	0.3	0.4	.	2.8	.	1.5	62.6
Istra	403.566	55.3	0.5	3.1	.	36.5	0.2	4.0	53.7
Hrvat. in Slavonija	2,621.954	87.7	2.3	5.1	4.1	.	.	0.8	46.2
Deli Ogrske	2,675.232	30.9	2.5	26.3	27.3	.	12.4	0.1	37.0
Reka	49.806	30.7	0.9	4.7	13.0	49.0	.	1.4	27.0
Slovenija (s Trstom)	1,610.282	74.3	0.2	8.0	.	12.7	.	3.5	14.4
Skupaj	14,796.459	76.1	1.1	6.9	5.7	2.7	3.0	3.8	58

Razume se, da Lakatoš do pičice natanko pove število pripadnikov posameznih narodov in pa v drugem redu kot je tu, kjer hočem doseči s padanjem ‰ pismenosti uspeh. Slovenci smo na prvem mestu s 14.40‰, najslabša je nova Črnagora s 950‰, povprečna pismenost Jugoslavije visoki v 580‰. Tu je trda ledina, na katero spadajo najboljši orači,

da tekom par let znižajo sramoto balkanske sužnosti, v kateri so ječali deli našega troimenega naroda do l. 1912 in ki zadnjih šest let niso mogli uživati s srčno krvjo priborjene svobode, zakaj še večji barbari Nemci in Mažari so teptali našo sveto zemljo, medtem ko razsaja po našem zapadu še sedaj naš kleti sovražnik zahrbtni Italijan. Kako

je ta delal z našimi ljudmi in kaj nam je od njega pričakovati, naj osve-

tlim s par tipičnimi slučajji, ki jih navaja Lakatoš:

1. Ljudska štetja na Reki:

	l. 1851	l. 1880	l. 1890	l. 1900	l. 1910
S. H. S.	11.581	11.175	13.478	15.496	15.682
Italijanov	691	9.220	13.012	17.305	24.212

2. Štetje na otoku Unije poleg Lošinja:

leto	prebivalcev	S. H. S.	Italijanov
1880	630	607	23
1890	678	578	100
1900	696	250	446
1910	758	266	492

3. Štetje v vasi Romed v italj. občini Bale:

leta	prebivalcev	S. H. S.	Italijanov	Drugih
1880	229	229	—	—
1890	222	221	—	1
1900	260	257	3	—
1910	302	6	296	—

Te številke nam pokažejo italjanske žene v pravi luči. V desetih letih narode 3 ljudje 293 potomcev. Prekašajo jih menda samo zajci, kar se hitre razploditve tiče.

V »Poljoprivredi« razpravlja pisatelj obširneje na podlagi več razpredelnic in pride do zaključka, da nam v Jugoslaviji ne bode manjkalo niti žita, niti drugih poljskih pridelkov, nasprotno bomo lahko še mnogo izvažali in za izvoženo blago tem več izkupili, čim bolj skrbimo, da izvažamo le gotovo, do popolnosti podelano blago in ne sirovin. Na drugi strani pa je z umnim gospodarenjem nujno potrebno dvigniti produktivnost zemlje, zakaj pri nas se pridela na ha povprečno 11·8 q pšenice, medtem ko na Češkem 17·7 q, Nemškem 20·7 in na Danskem celo 30 q. Treba je izrabiti vse sile, ki še spe in čakajo rešenika.

»Stočarstvo« ali živinoreja je za našo mlado državo velikega pomena, ker so dani vsi pogoji, da jo povzdignemo na ono stopnjo, ki ji gre. Naša konjereja je na 10., govedoreja na 9., prešičereja na 6., ovčjereja pa na 3. mestu med evropskimi državami. Prednjači seveda povsod Danska, kot najnaprednejša agrarna dr-

žava. Živinoreja nam je že pred vojsko donasala 1/4 milijarde kron.

»Vinogradništvo« je manj natančno obdelano. Kot vinorodna država pride Jugoslavija na 4. mesto. Pred nami so Italija, Francoska ter Španska. V tem oddelku se mi zdi, da pisatelj površno obdelava Slovenijo, tega vtisa se tudi od prve do zadnje črke cele knjižice nisem znebil.

»Šumarstvo« — gozdarstvo — odpravi Lakatoš s štirimi kratkimi odstavki in eno razpredelnico. Cena prirastku s 30/0 je za nas gotovo previsoko vzeta. Ali kljub tem napakam pride občni pojem stanja naših gozdov do veljave.

V oddelku »Još neke grane privrede« se Lakatoš mimogrede spominja sadjarstva, perutninarstva, čebelarstva in vrtinarstva. Žal le mimogrede! Opravičuje ga seveda to, da natančnih podatkov posebno za novo Srbijo, novo Črnogoro, potom za staro Srbijo in Črnogoro ter večidel za Bosno in Hrvaško s Slavonijo sploh ni. Mažarska površnost sploh v tem oziru ni poznala meja in zato se ne smemo čuditi, da o sebi tako malo zvemo. Vse številke se več ali manj nanašajo na cinitve in naša plačilna moč kot

strogo agrarne države je gotovo večja, kakor jo navaja Lakatoš. Kljub pomanjkljivostim, ki jih kaže njegovo delce, je knjižica vendar tople priporočitve vredna, nobena učiteljska knjižnica je ne bi smela pogrešati.

Se nekaj naj omenim pri tej priliki. Dr. Milko Brežigar je napisal strokovno knjigo prve vrste »Osutek narodnega gospodarstva«, ki je izšla koncem lanskega leta in stane 5-50 K. Na to knjigo se sklicuje tudi Lakatoš. Obširna ocena o njej je priobčena v prvi in drugi številki »Popotnika«. K tej oceni nimam ničesar pridejati kot željo, da pride omenjena knjižica v sleherno kmečko hišico in to naj je naša naloga, zakaj mi učitelji smo plug, ki orje trdo ledino za povzdigo gospodarstva Jugoslavije.

A. Lajovic.

Uvažujte! Sadjarstvo je skoro edina kmetijska panoga, s katero se narodni učitelj lahko prav intenzivno peča in sicer ne samo teoretično ampak tudi — praktično. Poleg gmotnih koristi mu nudi gojitev sadjarstva najidealnejše razvedrilo po trudapolnem šolskem delu. Največjo korist od učiteljevega sadjarstva ima pa splošnost. Kakšne uspehe doseže v tem oziru učitelj, ki se z ljubeznijo in pravim umevanjem posveti tej stroki, o tem imamo dovolj zgledov. Lahko trdimo, da sta bila učitelj in duhovnik ob svojem času skoro edina pospeševalca naprednega sadjarstva med našim narodom, zlasti kar se tiče zanimanja in podrobnega dela.

Žalibog, da je to delovanje v novejši dobi precej odnehalo. Nezaslišana gmotna mizerija, v kateri je živel učiteljstvo v minulih dveh, treh desetletjih, je kakor strupena rosa zamorila v njem vsako veselje do takega izvečine idealnega dela. Kdor se bori s smrtjo, se ne bo navduševal za ideale. — Toda minulo je. Učiteljskemu stanu je napočila zora boljših časov. Nadejati se je opravičeno, da se bode odslej jel živeti zanimati za sadjarstvo vsak učitelj, ki živi in deluje med narodom in za narod ter bo nadaljeval delo svojih prednikov. Za Jugoslavijo je sadjarstvo še posebno velike važnosti. Ona hrani v

sebi ogromne zaklade. Dvigali jih bomo v vedno večji množini, ako bo poprijelo zopet naše učiteljstvo ter z besedo in zgledom vzbujalo zanimanje in širilo potrebno znanje o naprednem sadjarstvu.

V to svrhu toplo priporočamo vsem slovenskim učiteljem strokovni list »Slov. Sadjar«, ki je nastopil letos že 7. letnik in ki si neumorno prizadeva, da bi zanesel smisel in zanimanje za umno sadjarstvo v slednjo slovensko vas.

Vsaka šola v Sloveniji naj bi imela vse letnike »Slov. Sadjarja« in sicer po en izvod v učiteljski, po več izvodov pa v šolarski knjižnici. Prav tako bi bilo želeti, da se ob ugodnih prilikah priporoči v naročbo učencem višjih razredov vsakdanje in onim ponavljalne šole. Marsikak učenec bi list naročil, ko bi ga poznal.

Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov. Spisal Matija Pirc, profesor v Mariboru. Cena 1 K, po pošti 1 K 20 vin. Samozaložba. Učitelji, učiteljice in šolska mladina so zelo pogrešali doslej kratke zgodovine SHS. Zdaj si jo lahko nabavijo. Knjižica podaja na 94 straneh plastičen pregled zgodovine Jugoslovanov od najstarejših časov pa do današnjega dne, je tiskana na dobrem papirju in ima lično obliko. P. n. tovarišem in tovarišicam prav toplo priporočamo, da si jo naroče za se in za otroke. Dobi se v vseh knjigarnah in pri samozaložniku. Samozaložnik dá pri naročilu nad 50 iztisov gg. učiteljem in učiteljicam 10 % popusta. Naslov: Matija Pirc, profesor v Mariboru.

Književno naznanilo. Šole in izobraževalna društva kakor tudi gojitelje domače glasbe opozarja podpisaneec, da je sestavil za uporabo pri proslavi zgod. dogodka ujedinenja narodov Slovencev, Hrvatov in Srbov lahko izvedljivo spevoigro »Živela troimena Jugoslavija!« ki pride kmalu na svetlo, ako se oglasi povoljno število naročnikov. Delce obsega petje (s spremljevanjem klavirja ali harmonija) in deklamacije ter se lahko uporabi pri vsaki patriotski prireditvi. Morebitna naročila naj se kmalu pošljejo na naslov podpisanca. Cena okrog 8 K. Razpošiljalo se bode le po povzet-

ju. Anton Kosi, šolski ravnatelj, Sre-
dišče.

Jugoslovanski učiteljskičnik. Urejujeta
Tone Seliškar in Milena Žun. Leto I.
Štev. 1. Polletna naročnina 7 K. Tisk ti-
skarne br. Rumpret v Krškem. V duhu
novodobnega dijaškega pokreta so si
ustanovili učiteljskičniki in učiteljskičnice
v Ljubljani dijaško organizacijo, ki naj
služi zlasti večji naobrazbi in medseboj-
nemu spoznavanju naših bodočih vzgo-
jiteljev. Uspeh se že vidi v 1. številki
lista, ki obsega več pesmic, črtic in po-
ljudno pisanih člančičev. Pri listanju smo
se spomnili za skoraj dve desetletji na-
zaj, ko smo četrtoletniki izdali knjigo

»Prvi listi«. Tudi pozneje je bilo še ne-
kaj pridnih letnikov na učiteljskiču. To-
da skrivati smo se morali radi pošte-
nega dela. List priporočamo zlasti mla-
demu učiteljsstvu.

Popotnik ima v 2. številki sledečo
vsebino: 1. Samo nekaj o nalogah.
(Urednik). — 2. Fr. Vajda: Prispevek k
šolskemu programu. (Konec.) — 3. Dr.
Fr. Derganc: William James. (Dalje.) —
4. Žalčanov: Reforma narodnega šolstva
in poljedelski pouk. — 5. Dr. Ivan Lah:
Pater Hipolit in njegov »Orbis pictus«.
(Dalje.) — 6. Iz šolskega dela: P. Bavd-
kova: Belokranjsko vezanje v šoli po
zbirki prof. Siča. — Razgled.

Zapiski.

Donesek k sestavi naših čitank. Na-
še čitanke naj bi bile zrcalo naše pre-
teklosti, naše sedanjosti, naše zemlje in
naše psihe. — Kakšne sestavke približ-
no naj obsegajo?

1. Najlepše slovenske, hrvatske in
srbske narodne pesmi.

2. Najlepše jugoslovanske umetne
pesmi. Ko izstopi naš učenec iz šole,
često nima pojma o lepoti, ki jo je
ustvaril jugoslovanski genij. Več poezije
v šolo! Kako dovtetni so otroci, kakšen
praznik je v učilnici, kadar čitajo komaj
8 letni učenčki umetniško dovršeno pe-
sem! Toda pregledajte naše čitanke in se
trkajte na prsi! Skoraj vsi naši najboljši
pesniki so na indeksu. In tako naš člo-
vek, masa našega ljudstva, pozna komaj
po imenu Ketteja, Preradovića, Can-
karja, Sardenka, Prešerna itd.

3. Umetniško dovršeni potopisi po
Jugoslaviji.

4. Iz slovenske, hrvatske in srbske
pesniške proze.

5. Naši junaki. Slike iz naše zgodo-
vine in iz zgodovine severnih Slovanov.
Sem denimo tudi epske, pesnitve Mažu-
ranića, Prešerna, Aškerca, Gundulića
i. dr.

6. Naši notranji sovražniki: Boj alko-
holu! Boj neslogi! Tudi ti sestavki naj
bodo brez vsiljivega moraliziranja; vse

preprosto kot so Kristove parabole.
Taki so n. pr. O domovina, ti si kakor
zdravje (Cankar), Kako je hudobni duh
kuhal žganje (L. Tolstoj), Pozdravljeni
(Cankar). V literaturah vseh jugoslo-
vanskih narečij samih dobimo že podob-
nega gradiva dovolj. O naši neslogi pa
piše zgodovina s krvavimi črkami...

O zunanosti sedanjih čitank govoriti,
se li spleča? Filistrske so strašno, kakor
protestantovski katekizem Heinejev...
Bodoče naj bodo tudi v tem pogledu
prvovrstne in ne brez umetniških ilu-
stracij in slik. Za našo drago mladino
vse najboljše! Država pa naj podpre
akcijo, da bodo cene vkljub temu niz-
ke.

Končno predlagam, naj se prično v
»Slov. Učitelju« takoj debate glede bo-
dočega abecednika in berila za prvo
šolsko leto in o tem načrtu.

E. Šušteršič.

**Ali je pedagogika filozofična zna-
nost?** W. Moog prihaja v »Vierteljahrs-
schrift für philosophische Pädagogik« do
zaključka: Možnost pedagogike kot fi-
lozofične znanosti je principijelno zago-
tovljena. Pedagogika se dviga nad po-
samezne empirične znanosti in zajema
svoje principe in svojo metodo iz filo-
zofije. Če tudi ni prvotna, na aprioristič-
nih temeljih sloneča filozofična znanost,

ima vendar dovolj samostojnosti in trdnosti, da se pojavlja kot posebna znanost. Pedagogika je bila res z drugimi vedami v tako tesni zvezi, kar je oviralo sistematično znanstveno konstrukcijo in se je le težko izogniti nevarnosti, da se pomešajo raznovrstni pojmi in vidiki. Ravno zato pa se morajo postaviti samostojni principi pedagoške znanosti, izpeljati čisto znanstvena metoda in določiti ostro začrtani pojmi. S tem se prepreči sama špekulacija, toda se ne omeji na empirične slučajnosti, da se lahko uveljavi izkustvo, ki se ga filozofično določi in presodi, na tej znanstveni podlagi pojmi in sistematično uvrsti. Največja napaka vseh dosedanjih pedagoških sistemov je bila njihova neznanstvenost in neeksaktnost. Bili so preveč spekulativni in so izgubili zvezo z izkustvom ali pa so vsled napačnega uvaževanja slučajno resničnega dosegli le začasno veljavo. Znanstvena pedagogika ima še težke in komplicirane naloge, toda njena samostojnost je zagotovljena in bo lahko preizkusila znanstvenost svojih ciljev in svoje metode. (Monatshefte für pädagogische Reform).

Nemščina. Srečno smo jo odpravili iz slovenskih šol, na drugi strani pa smo ji priborili vsaj na večrazrednicah isto stališče. Vzgoja naših ljudi je bila vendar tako avstrijsko-nemška, da ni bilo misliti, da bi ne pošiljali otrok k nemščini iz narodne zavednosti. In sedaj imamo neprijetno dejstvo, da starši prostovoljno pošiljajo otroke k nemščini. Dotična odredba je bila vsekakor prenačljena in se ni zadostno pomislilo na vse konsekvence. Nemščina naj bi se bila popolnoma odpravila ali pa naj bi je bilo ostalo nekaj ur v višjih razredih, dokler ne vemo, kaj bo z nemščino v srednji šoli in v strokovnih šolah. Drugič se pa s tem učiteljstvo prav po nepotrebnem preoblaža z delom, ker se mu je delavni čas zdaj razširil z uvedbo novih ur pri drugih predmetih. Pri tej priliki se je prav jasno pokazalo, da mora učiteljstvo doseči reduciranje števila tedenskih ur. Trideset učnih ur na teden niso mačkine solze. Strokovni učitelj poučuje 20 ur in filolog na gimnaziji pa celo le 17 ur na teden. Učitelj-

stvo mora dobiti 24 tedenskih ur, kar bi bilo, nekako pravično razmerje.

Kadetje so prišli v prejšnji državi lahko za izredne slušatelje na univerzo, učiteljstvo pa še danes nima pravice, da bi se vpisalo na univerzo. V tej številki smo priobčili članek, ki utemeljuje upravičenost te učiteljske zahteve.

Vseučiliški komisiji smo izročili posebno spomenico, v kateri opozarjamo na staro učiteljsko težnjo s prošnjo, da komisija stori potrebno za ustanovitev pedagoške stolice na ljubljanski filozofični fakulteti. Poleg gmočnega vprašanja je to najvažnejša zadeva slovenskega učiteljstva. Spomenico prinašamo na drugem mestu.

V dakovačkem kotaru je ustanovil seljak ljudsko šolo. Seljak Pero Pokanovič v Čenkovu, kjer so brez ljudske šole, se je odločil, da postavi šolo iz svojih sredstev. Županijski oblasti je izjavil na zapisnik, da daruje eno hišo z vrtom in popolno opravo ter hoče tudi preskrbeti ves potrebni gradbeni material proti mali odškodnini. Poročevalec o tem plemenitem činu konča z besedami Šenoe: »Još nas ima — još Hrvata!«

Zagrebski srednješolci so se izjavili za odpravo verouka na srednjih šolah. Tako poroča »Vrhbosna«.

Monopol na šolske knjige. Da ima država tobak, sol ali kaj podobnega v svoji oskrbi, smo že slišali, toda o monopolu na knjige pa vendar vsaj resno še ne. Misel je zrastle že po vojni — na Pruskem. Ali je to mogoče? V kraljestvu duha, kjer naj bi vladala v medsebojnem tekmovanju največja svoboda, tja naj poseže brezobzirna roka vladnega referenta. O čitankah nežne mladine, iz katerih naj sije vsa neskončna lepota otroškega sveta, naj sodi vlada, ki ji je popolnoma tuje duševno življenje otrok. Nepoklicani cenzorji v vzgoji in umetnosti so — zoprnji.

Preporod. Uvedba splošne šolske obveznosti je najvažnejši demokratični čin, ki so ga izvršile takozvane moderne demokracije in po njih tudi druge države. Seveda je bilanca dosedanjih uspehov ljudskih in drugih šol glede demokracije pasivna, in to zato, ker manjka pri učiteljstvu pravega demokratičnega

razumevanja in čuvstvovanja. Prepričan sem, da bi zavedno in demokratično učiteljstvo že pri sedanjem ustroju ljudskega šolstva lahko imelo večje uspehe, nego jih je dosedaj doseglo. Ali treba je zavednega, krepkega, trdnega značaja za polaganje demokratičnih temeljev v otroški duši. Tu bo imela naša šola najvažnejše kulturno polje ter bo učiteljstvo lahko postalo in mora postati kulturni pionir našega naroda. Tudi cerkev, ako se na cerkvenem in verskem polju povrne k svoji pravi misiji, propovedi pozitivnega krščanstva in njegovih vzvišenih nauk, ako se zopet poglobi ter na drugi strani osvobodi od praznih oblik, bo ostala še dolgo važna organizacija na kulturnem polju človeštva. (Dr. Škapin v uvodniku »Napreja« z dne 26. marca 1919 pod naslovom »O naši demokraciji«.)

Samoizobrazba. Pri učiteljstvu je vidno prevladoval idealizem, tako je bilo in naj tudi ostane. Priboriti si mora pogoje za življenje, potem pa se naj naš stan vedno smatra za vernega čuvarja idejnega sveta, ki daje pravec vsemu lepemu in večnemu v človeštvu. S tega stališča je tudi razumljivo hrepenenje učiteljstva po popolni in dovršeni naobrazbi. Sedanja učiteljska generacija se je spopolnjevala s samoizobrazbo in se bo morala še toliko časa zadovoljiti, da se ji odpro vrata visoke šole. Učiteljstvo, osobito ono, ki se pripravlja za meščanskošolski izpit, opozarjamo na delo, ki je izšlo v znanem založništvu »Schulwissenschaftlicher Verlag A. Haase, Prag, Annahof« in se imenuje E. Weyrichs »Ratgeber zur Vorbereitung auf die Lehrbefähigungsprüfung für Volks- und Bürgerschulen und zur Fortbildung des Lehrers überhaupt.« Prag 1917. Delo obsega sledeče dele: I. Teil: Die Lehrbefähigungsprüfung für Volksschulen, bearbeitet von Josef Pöschl. Cena K 1-50. II. Teil: Die Lehrbefähigungsprüfung für Bürgerschulen. 1. Heft: Allgemeines u. Pädagogik. Cena K 1-60. 2. Heft: Die erste Fachgruppe (Nemščina, zemljepisje in zgodovina). Cena K 5-60. 3. Heft: Die zweite Fachgruppe

(prirodopisje, prirodoznanost, matematika). Cena K 1-40. 4. Heft: Die dritte Fachgruppe (geometrija, prostoročno risanje in lepopisje). 5. Heft: Sonderprüfungen: francoščina, stenografija, gosli, glasovir, orgle, češčina. Cena K 1-50. — Knjige, ki se morajo predelati za izpit, so posebno zaznamovane, kakor tudi one, ki se naj samo čitajo. Z izpitom učiteljevo delo nikakor ni končano in pisatelj pravi: Res je učiteljstvo izvršilo lepo delo na vseh poljih, posebno v umetnosti. Toda v znanstvu se je to le redko zgodilo. Večina jih je prišla le v predsobe znanstvenega svetilišča. Najsvetejše jim je ostalo zaprto, ker niso našli vhoda ali pa ga sploh niso iskali. Malo se jih je v znanosti udomačilo. — Weyrich daje navodila, kje naj se prične podrobno znanstveno delo, kako naj se učiteljstvo dejansko loti razpredenega duševnega dela. Delo je prav primerno za krajne učiteljske knjižnice.

Kaj pa srbo-hrvatski tečaji o počitnicah? Nedvomno bodo tečaji za ljudskošolsko učiteljstvo v priučevanje srbo-hrvaščine o počitnicah nujno potrebni. Seveda misli pri tem skoro vsak na Ljubljano kot središče našega kulturnega življenja. — Zato se mi zdi umestno sprožiti drugo misel. Stanovanjska revščina, draginja in še kaj drugega svare pred belo Ljubljano. Ali bi ne bilo mnogim ustreženo, da bi se napravili taki tečaji na deželi v kakem lepem, večjem kraju, kjer bi se stanovanja lahko dobila? Sigurno bi bilo i profesorjem srbohrvaščine kratko bivanje na deželi ljubo.

Pri izbiranju bi prišli v poštev le večji kraji, ki se obenem odlikujejo po prirodnih lepoti ali morebitni zgodovinski znamenitosti. Tako naj bi bili tečaji za učitelje-Notranjce na Notranjskem, za druge na Dolenjskem in Gorenjskem, mogoče eden tudi v Ljubljani. — Grupiranje bi bilo potemtakem popolnoma naravno in pregledno. — Seveda bi bilo treba na to že preje misliti, da se stanovanje in hrana učiteljstvu zagotovi.

A. P.

Društvena in stanovska kronika.

Pošteno poročanje. Prejeli smo: »Učit. Tov.« poroča: »Na intervencijo Zaveze je deželna vlada dovolila vsemu učiteljstvu Slovenije nabavne prispevke.« — Resnica pa je, da je Slomškova zveza prva storila potrebne korake radi nabavnega prispevka. Tudi pri regulaciji plač so gg. tovariši iz Zaveze poročali, da se je izvršila regulacija plač na migljaj iz Belgrada in vsled zaslug dr. Ravniharja. Resnica pa je, da je to napravila v lastnem območju deželna vlada za Slovenijo na predlog poverjenika dr. Verstovška, kjer so imeli načelni pristaši Slomškove zveze v vladi večino. Kako ljubeznivi so v Belgradu glede plač, naj tovariši čitajo Govekarjevo poročilo v »Slov. Nar.«, kjer poroča, kako je ministrski predsednik Protić »milostljivo« zavrnil — uradniške zahteve. — Tako poročanje res ni po načelu: vse za resnico in pravico. Tovarišem pri Zavezi bi prav prijateljsko svetovali, da se že vendar odresejo tistega odurnega avstrijskega hlapčevstva, ki je vedno poročalo, kako učitelji klečepazuje okrog raznih vlad. Ali pa hočejo s takim poročanjem dokazati, da je že zadnji čas, da si učiteljstvo izbere času primerne voditelje? V nas samih je moč in ne v raznih vladah in strankah. Ali mislite, da nas bodo v Belgradu kar z rokavicami nosili? Boste že poizkusili! Več ponosa in vere v lastno moč, pa z avstrijskimi manirami v kot!

Sestanek vodstva Zaveze in odbora Slomškove zveze se je vršil na povabilo Zaveze 26. marca t. l. Razgovarjali smo se osobito o zastopstvu učiteljstva v višjem šolskem svetu. Sklenilo se je, da se prosi poverjenika za uk, da naj pride še tretji zastopnik učiteljstva v višji šolski svet, ki naj pripada Slomškovi zvezi. Ako se to ne zgodi, pozove Zavezo štajersko vodstvo, da odstopi drugi zastopnik na korist Slomškove zveze. Vodstvo Zaveze trdi namreč, da se štajersko učiteljstvo noče ukloniti temu naziranju in pravi, da je vodstvo Zaveze v tem slučaju brez moči. Kje je tedaj krivda, da se zadeva že toliko časa zavlačuje? Storili so se tudi konkretni sklepi radi rekonstrukcije učiteljskega sveta.

Tov. Ludovik Černež izjavlja v »Tovarišu« med drugim: Obenem naznanjam vsemu prizadetemu učiteljstvu, da sem izstopil iz višjega šolskega sveta. Vzroke pojasnim odkrito in temeljito na delegacijskem zborovanju štajerske Zveze, ker sem mnenja, da bi ne bilo našemu stanu v čast, ako bi se ta zadeva še dalje vlačila po časopisih. — Naše stališče v tem oziru je: Ako šta-

jersko učiteljstvo res zastopa še avstrijsko provincijalno stališče ter zahteva za štajersko svojega zastopnika, potem naj štajersko učiteljstvo zahteva, da odstopi ljubljanski zastopnik Zaveze, ker član Slomškove zveze stanuje v Ljubljani. Na vsak način pa je potrebno med učiteljstvom lojalnega postopanja, da ne pademo iz Šustersičevega imperijalizma v kak jugoslovanski imperializem, ki bo ravno tako ubil učiteljski stan kakor prvi.

Še vedno po starem načinu. »Učit. T.« z dne 14. marca t. l. poroča v uvodniku: Uradni list z dne 25. februarja t. l., št. 54, priobčuje natečaj služb pri poštenem čekovnem uradu za Slovenijo v Ljubljani. Namestiti je več uradnikov, oziroma uradnic. Pod 11. točko natečaja beremo: Tri računovodje v XI. činovnem razredu kategorije D. Poleg stoji opazka: Zahtevajo se štirje razredi realke ali gimnazije, učiteljske ali matura na liceju. — Štirje razredi srednje šole naj bodo tedaj jednaki učiteljski maturi. Gospodje slavnega čekovnega urada naj najprvo prestejejo v svoji sredi vse bivše certifikatiste, ki pa so za njihov posel še vedno dovolj učeni, potem pa naj sodijo naobrazbo učiteljstva, ki je navadno večja in temeljitejša kakor ona gospodov poštnih uradnikov domišljavcev. Tako nadutost bo treba naučiti dostojnosti!

Kaj je s slovenskimi šolami v Mariboru in okolici, povprašuje »Straža« z dne 28. marca t. l. v daljšem članku in pravi: Pretekla je dolga doba petih mesecev, odkar je Jugoslavija gospodarica v naših krajih, a najpotrebnejšega še Maribor do danes ni dobil. Z vsem drugim je osrečen: Ima že svežega šolskega nadzornika, ima novega ravnatelja pogrebnega zavoda, ima nove uradnike, boljše policijske stražnike, bolj stroge jetnišničarje, ima mestno tržnico, ima malo slovensko trobojnico na mestnem stolpu, zeleni mlaj na Novem Glavnem trgu, ima slovenske napise na mestnem pogrebem zavodu in mestni klavnici itd. Vse ima, prav vse, a tega, kar je za bodočnost slovenskega Maribora najbolj krvavo potrebno: slovenskih ljudskih šol pa še do danes nima. — Kaj pa pravi višji šolski svet k temu poročilu? Mariborčani se čudijo Ljubljani, da ne odstrani nemških učiteljev in jim daje potuho. Kaj se boste čudili? Nemška dekliska šola v Ljubljani se je spremenila v slovensko, poučujejo pa prejšnje nemške oziroma nemškutar-ske učiteljce. Ime je drugo, duh pa je stari...

§ 17.

Vštevna je tista letna plača, ki jo je užival učitelj neposredno, preden je bil vpokojen.

Opravične doklade ravnateljev, nadučiteljev, šolskih voditeljev in voditeljic otroških vrtcev se prištevajo plači.

Tudi del aktivitetne doklade se prištevajo, kadar se odmerja pokojnina, in sicer: za I. plačilni razred 560 K; za II. plačilni razred 480 K; za III. plačilni razred 400 K; za IV. plačilni razred 320 K; za V. plačilni razred 240 K.

§ 18.

Vštevna se tisti službeni čas, ki ga je kdo po usposobljenostni preizkušnji prebil v šolski službi. Doba pred usposobljenostno preizkušnjo se pa vračuna z dvema letoma.

Ako je učitelj prekinil službeno dobo, ne da bi bil sam zakrivil ali povzročil prekinitve, se všteje tudi prejšnja službena doba.

§ 19.

Tistim učiteljem na ljudskih in meščanskih šolah, ki ob času, ko se vpokojijo, še niso doslužili vštevne službene dobe desetih let, gre le odpravnina, katere se odmeri za službeno dobo do petih let z enojnim, za službeno dobo čez pet let pa z dvojnimi zneskom vštevni službenih prejemkov.

To pa ne velja, če se učitelj prostovoljno odpove službi ali če se disciplinarnim potom odpusti iz nje.

§ 20.

Pokojnina znaša po desetih brez prekinitve dovršenih službenih letih 40 odstotkov, za vsako nadaljnje leto pa 2/4 odstotka zadnjih vštevni službenih prejemkov.

Doba nad šest mesecev se šteje za polno leto.

Z učitelji, ki postanejo nesposobni zaradi bolezni ali telesne poškodbe, katere niso nalašč povzročili sami, se postopa, če so doslužili vsaj pet let, tako, kakor bi bili dovršili že deset službenih let.

§ 21.

Vpokojuje se učiteljstvo ali trajno ali začasno. Učitelj, ki je začasno vpokojen, mora po ukazu višjega šolskega sveta v Ljubljani zopet nastopiti šolsko službo, ako ni več tistega vzroka, zaradi katerega je bil vpokojen, sicer izgubi pokojnino.

Tudi trajno vpokojeni učitelj izgubi pokojnino, ako se iznova nastavi s stalno plačo v kaki stroki državne službe.

§ 22.

Učiteljem javnih ljudskih in meščanskih šol, ki so bili vpokojeni do dne 31. decembra 1918, so pokojnine zvišane na zneske, ki jih kaže nastopna razpredelnica:

Pokojnina v kronah za učitelje:

Službena doba	Za ljudsko-šolske učitelje	Za meščanske učitelje
10 do 15 let	1500	1800
16 do 20 let	2000	2300
21 let	2200	2400
22 let	2300	2600
23 let	2400	2800
24 let	2500	3000
25 let	2600	3200
26 let	2800	3400
27 let	3000	3600
28 let	3200	3800
29 let	3400	4000
30 let	3600	4300
31 let	3900	4600
32 let	4200	4900
33 let	4500	5200
34 let	4800	5500
35 ali več let	5100	5800

§ 23.

Vdove in sirote učiteljev imajo pravico do pokojnine samo, če bi umrli soprogi, oziroma oče, sam imel pravico do pokojnine.

Zakonski otroci umrlih učiteljic, katerih ne morejo očetje vzdrževati, imajo enako pravico do preskrbnin.

§ 24.

Vdova učitelja, ki ob smrti še ni izpolnil desetega vštavnega službenega leta, dobi kakor odpravnino polovico zadnje vštavne letne plače, katero je dobival umrli soprogi.

§ 25.

Ako je umrli soprogi že izpolnil deseto vštavno službeno leto, gre vdovi vdovina, in sicer:

a) vdovi ljudskošolskega učitelja,

ki je služil 10 do 15 let, letno 1000 K; ki je služil 16 do 25 let, letno 1200 K; ki je služil 26 in več let, letno 1400 K;

b) vdovi učitelja na meščanski šoli,

ki je služil 10 do 20 let, letno 1200 K; ki je služil 21 do 30 let, letno 1400 K; ki je služil 31 in več let, letno 1800 K.

§ 26.

Če je bil zakon sklenjen že v pokoju ali če je bil ločen pred soprogo smrtjo po krivdi soprogi, vdova nima pravice do vdovnine.

§ 27.

Ako se vdova zopet omoži, si sme pokojnino pridržati za zopetni vdovski stan, ali pa vzeti dveletni znesek vdovnine kot odpravnino.

§ 28.

Za zakonske otroke ali za otroke, pozakonjene s kasnejše sklenjenim zakonom, gre učiteljevi vdovi, ako ima ona sama pravico do vdovnine, ne glede na število otrok, vzgojevalnina; ta znaša za vsakega otroka, ki je v njeni preskrbi, peti del vdovnine.

Normalne preskrbnine vdove in otrok v pokoju umrlega učitelja ne smejo skupaj presežati normalne pokojnine umrlega učitelja, a tudi ne znašati manj nego letnih 800 kron.

(Konec prih.)

Četrto številko smo poslali vsem onim, ki nam niso lista vrnili, ker jih smatramo za naročnike. Celoletna naročnina znaša K 10.— za člane in nečlane »Slomškove zveze«. Vsak član mora biti po društvenih pravilih naročnik lista in je v naročnini vračunjena članarina. Kdor si tedaj lista ne naroči, se sam izključi iz stanovske organizacije. Marsikdo bo pa list naročil, če tudi ni član društva.

Naročnino K 10.— pošljite takoj, in sicer najbolje po poštni nakaznici na »Uredništvo Slovenskega Učitelja« v Ljubljani. Ta naslov zadostuje. Poštne položnice ne priložimo.

Učiteljsko gmetno stanje se je letos toliko zboljšalo, da bo lahko vsakdo utrpel to malo vsotico za prosep lista.

Letos naj stari naročniki poravnajo tudi zaostali dolg.

Preplačila za list bomo posebej izkazovali.

Agitirajte za list, pridobivajte novih naročnikov, ker v listu je moč!

Za slovensko učiteljstvo se je pričela nova doba, potrebujemo duševnih delavcev in naročnikov!

Ali ste že odposlali uredništvu K 10.— in pridobili novega naročnika?

»Slovenski Učitelj« izhaja sredi vsakega meseca. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Židovska steza 4/III. Celoletna naročnina K 10.— za društvene člane in nečlane. (Pri društvenih članih je v naročnini vračunjena društvena članarina. Vsak društveni član mora biti naročnik lista.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 2. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino in dopise sprejema uredništvo »Slovenskega Učitelja« v Ljubljani.

Last »Slomškove zveze«. — Oblastem odgovoren I. Labernik, učitelj na Rakovniku.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.